

Pantoum

Inleiding/motivatie

Zelf een gedicht maken gaat in de vorm van een pantoum heel makkelijk. Pantoum is een hele oude dichtvorm, waarin veel regels worden herhaald. Regel voor regel wordt er gezegd wat je moet doen; het gedicht rijmt niet en zegt toch veel. Dat kan gaan over wat je bezig houdt of over elk willekeurig onderwerp. Prachtige volzinnen zijn niet nodig. Het is belangrijk dat je opschrijft wat het eerst in je opkomt, zonder jezelf te corrigeren. In ieder van ons schuilt een dichter!

Wat is een pantoum?

Een pantoum is samengesteld uit een reeks kwatrijnen, waarbij de tweede en vierde regel van elke strofe wordt herhaald als de eerste en derde regel van de volgende. Dit patroon wordt voortgezet in een aantal stanza's, behalve in de laatste strofe. De eerste en derde regel van het laatste couplet zijn de tweede en vierde van het voorlaatste, de eerste regel van het gedicht is de laatste regel van het laatste couplet, en de derde regel van het eerste couplet is de tweede van het laatste couplet. Idealiter zou de betekenis van de regels verschuiven wanneer ze worden herhaald, hoewel de woorden precies hetzelfde blijven: dit kan worden gedaan door een verschuiving van interpunctie, een woordspeling, de dictie of simpelweg een wijziging van de context.

Geschiedenis

Wortels van de Pantoum kunnen worden herleid tot Maleisië. De Pantun bestond als een mondelinge traditie, zowel gezongen en gereciteerd. Oorspronkelijk op ABAB rijm en een regelmatig ritme. In 1812 volgde de invoering van de stijl naar het westen (eerst in Frankrijk). Daarbij verdween de noodzaak tot rijmen.

Doel

1. Een eigen uniek gedicht met de hand schrijven. (eerst in klad op papier?)
2. Het volhouden van het schrijven van een langere tekst. Zorg besteden aan eigen werk.
3. Nevendoel kan zijn: er achter komen wat de leerling belangrijk vindt of wat er speelt, zonder een druklegend gesprek.
4. dichttermen als strofe, kwatrijnen e.d. onder de aandacht brengen in een les vooraf of erna.

Wat er voor nodig is

Keuze uit potlood, stift, fineliner of vulpen. Papier (eventueel voor de kladversie om het gedicht te bedenken én een mooi vel voor het overschrijven en versieren van letters en/of randen)

Aan de slag!

Dan gaat het nú gebeuren, voor 't eerst in je leven – een pantoum bedenken en schrijven!

A. De **titel**. Dat kunnen we ook 'kernwoord' of het 'onderwerp' noemen. Daar is op twee manieren aan te komen: a. gewoon een onderwerp bedenken/aanleveren of b. via een stappenplan tot een kernwoord komen. Dat gaat zo: Schrijf 16 woorden onder elkaar van dingen die je belangrijk vindt.

Kies dan per twee van boven naar beneden welke van de twee je het meest van belang vindt of maak een woord dat voor alle twee geldt (papa, mama – je kunt niet kiezen en maakt er 'ouders' van). Dan houd je 8 woorden over. Die loop je op dezelfde manier langs tot 4 woorden; weer dezelfde werkwijze tot 2 woorden en van die twee kies je er weer 1 of maak van die twee weer 1 woord, dat beide begrippen in zich heeft. En zo is - door het laatst gekozen woord - de titel van je gedicht gevonden!

B. Het **gedicht**. Volg het schema van deze 20 stappen: (mag ook in 5 x 4 regels voor meer overzicht)

1. Ik ... (maak een zin die met 'Ik' begint en noem er je kernwoord in)
2. Ik ... (beschrijf waar je nu bent)
3. Ik ... (beschrijf wat je om je heen ziet)
4. (beschrijf wat er gebeurt in verband met je kernwoord)

5. is gelijk aan regel 2
6. geef je gevoel aan over regel 2: wat doet dit met je?
7. is gelijk aan regel 4
8. geef je reactie op regel 7
9. is gelijk aan regel 6
10. geef je gevoel aan over regel 2: wat doet dit met je?
11. is gelijk aan regel 8
12. hoe is dat?
13. is gelijk aan regel 10
14. hoe voelt dat?
15. is gelijk aan regel 12
16. wat is je reactie daarop?
17. is gelijk aan regel 14
18. is gelijk aan regel 3
19. is gelijk aan regel 16
20. is gelijk aan regel 1

Nabespreking

Wat vond je van deze manier om een ‘gedicht’ te maken?

Ben je tevreden over hoe je geschreven hebt?

Wil je de pantoum aan een medeleerling, je ouder(s), de groep voorlezen? Het is jouw gedicht, dus jij bepaalt wie het mag lezen, of je het deelt (bijv. via social media), of dat je het voor jezelf houdt.

Voorbeeld: *Mijn nieuwe vulpen*

1. Ik heb voor m’n verjaardag een prachtpen gekregen!
2. Ik zit in m’n eigen kamer waar de cv lekker brandt.
3. Ik hoor buiten kinderstemmen en kijk uit op kalende bomen.
4. Met plezier pak ik m’n vulpen, haal de dop eraf en schuif die op het uiteinde.
5. Ik zit in m’n eigen kamer waar de cv lekker brandt.
6. Er komt een heerlijk, ontspannen gevoel over me.
7. Met plezier pak ik m’n vulpen, haal de dop eraf en schuif die op het uiteinde.
8. Nu het schrijfblok er nog bij en ... dán wordt het féést!
9. Er komt een heerlijk, ontspannen gevoel over me.
10. Wat is er fijner dan hier te zijn, samen met m’n nieuwe vulpen.
11. Nu het schrijfblok er nog bij en ... dán wordt het féést!
12. Daar kan ik me nu al op verheugen.
13. Wat is er fijner dan hier te zijn, samen met m’n nieuwe vulpen.
14. Iets fijners kan ik me niet voorstellen.
15. Dat je je daar zó op kan verheugen!
16. Heel wat anders dan zo’n klodderbalpen.
17. Iets fijners kan ik me gewoon niet voorstellen.
18. Ik hoor buiten kinderstemmen en kijk uit op kalende bomen.
19. Heel wat anders dan zo’n klodderbalpen.
20. Ik heb voor m’n verjaardag een prachtpen gekregen!

